

Çeşm-i Cihan

Çeşm-i Cihan:
Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E - Dergisi
ISSN: 2149-5866
Sayı: 11 (Aralık) 2024 s.41-59, TÜRKİYE
DOI: 10.30804/cesmicihan.1554561
Araştırma Makalesi

CUMHURİYET DÖNEMİNDE MİLLİ KİMLİK BİLİNCİ OLUŞTURMA SÜRECİNDE TARİH ALGISI: ÜLKÜ DERGİSİ'NDEKİ ANADOLU VE İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ YAZILARININ İNCELENMESİ

Muhibbe ERDOĞAN *

Öz: Eski çağlardan beri insanlığa ışık tutabilen ve disiplinlerarası bir bilim dalı olan tarih, olayları salt kronolojiyle anlatan değil yaşananlara göre de şekil alabilir. Özellikle Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan ulusalcılık akımıyla birlikte çok uluslu imparatorluklar yıkılma sürecine girmiştir. Dolayısıyla tarih, sadece hükümdarların yaşamöyküsü olmaktan çıkarak toplumların geçirdiği süreçleri siyasetten kültüre kadar geniş bir yelpazede ulusalcı bir bakış açısıyla ele alan bir bilim dalı olmuştur. Ancak Türkler, bu yeni tarih yazımı Osmanlı döneminde yeterli ilgiyi görmese de Türkiye Cumhuriyeti bu millî kimlik üzerinden tarih anlayışından etkilenmiştir. Yeni bir ulus bilinci oluşturma konusunda tarih biliminden faydalanmak isteyen cumhuriyet, bu yeni anlayışa uygun olarak eski çağlardan Anadolu ve İslamiyet öncesi Türk tarihinde yaşanan süreci anlatmak ve okullarda okutulmak üzere yeni tarih kitapları hazırlanması konusunda çalışmalara başlamıştır. Ardından okul çağı dışında kalan bireyleri millî kimlik bilinciyle yetiştirmek üzere *Ülkü* Dergisi'nde yayınlanan tarih ve arkeoloji yazılarıyla birlikte tarihçiler tarafından yazılan tarihi hikâyelerle her kesimi bu konudan haberdar etmeyi düşünmüştür. Çalışmanın amacı, *Ülkü* dergisindeki tarih yazılarının millî kimlik bilinci oluşturma düşüncesine olan katkılarını incelemektir. Dolayısıyla *Ülkü* dergisinde yer alan tüm tarih yazıları incelendikten sonra konu geçişlerinde yardımcı olması için bilimsel eserlerden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Ülkü dergisi, Türk Tarihi, İslamiyet, Anadolu.

PERCEPTION OF HISTORY IN THE PROCESS OF CREATING NATIONAL IDENTITY IN THE REPUBLICAN PERIOD: ANALYSIS OF ANATOLIAN AND PRE-ISLAMIC TURKISH HISTORY ARTICLES IN ÜLKÜ MAGAZINE

Abstract: History, which has been able to shed light on humanity since ancient times and is an interdisciplinary branch of science, is not only a chronological account of events but also one that can take shape according to what happened. Especially with the nationalist movement that emerged after the French Revolution, multinational empires entered the process of collapse. Therefore, history ceased to be just the biography of rulers and became a branch of science that addressed the processes that societies went through from a nationalist perspective in a wide range from politics to culture. However, although this new historiography did not receive sufficient attention during the Ottoman period, the Republic of Turkey was influenced by this understanding of history through national identity. The republic, which wanted to benefit from the science of history in creating a new national consciousness, started working on telling the process experienced in Anatolian and pre-Islamic Turkish history from ancient times and preparing new history books to be taught in schools in accordance with this new understanding. Then, in order to raise individuals who are out of school age with a national identity awareness, it thought of informing everyone about this subject with historical stories written by historians together with history and archaeology articles published in *Ülkü* Magazine. The aim of the study is to examine the contributions of the history articles in the *Ülkü* magazine to the idea of creating national identity awareness. Therefore, after examining all the history articles in the *Ülkü* magazine, scientific works were used to help in transitions.

* Dr., Araştırmacı, ORCID: 0000-0003-4676-9782, erdoganmuhibbe@gmail.com.

Keywords: History, Ülkü magazine, Turkish History, Islam, Anatolia.

Başvuru/Submitted: 23 Eylül 2024

Kabul/Accepted: 10 Kasım 2024

Giriş

Tarih, geçmişteki bir olayı veya kısa bir zaman aralığında meydana gelen olayları sebep-sonuç ilişkisi içinde geleceğe ışık tutacak bir biçimde inceleyen bilim dalıdır. (Söylemez, 2007, 9). Bu bilim dalıyla uğraşan kişiye verilen ad ise tarihçidir. Tarihçinin görevi, bu günde yaşamasına rağmen geçmişle uğraşmasıdır (Canatan, 2019, 130). Bu durumda tarihçi, geçmiş ile gelecek arasında köprü kurma görevini de üstlenmiştir. İnsanda geçmişte yaşanan olayları merak etme duygusu uyandıran tarih, mitos ve efsanelerle başlamış olsa da Herodot ve Thukydides ile birlikte bu durum son bulmuştur. Helenistik dönemde ise tarih teşkilatlı bir faaliyet alanı haline gelmiştir (Ortaylı, 2011, 27,39-40). Ancak tarih yazımının edebi bir dilden bilimsel bir dil ve metoda geçişi 19. yüzyılda Leopold von Ranke ile mümkün olmuştur (Iggers, Ocak 2011, 2-3). Böylelikle tarih yazımında nesnel bir metot anlayışının geliştiği gözlenmiştir. Bu yeni tarih metoduyla birlikte siyasi tarih anlayışı ortaya çıkmıştır. Fakat çok geçmeden toplumun tarihini yazmaktan uzak olan bu anlayışın karşısında Annales ekolü yer almıştır (Burke, Ağustos 2010, 32). Yaşanan bu süreç ile birlikte tarih yazımının alanı ve metodu çeşitlenmiştir.

Tarihi bilinmeyen çağlara kadar uzanan Türk tarihi hakkında ilk bilgiler müzeli malzeme olarak adlandırılan silahlar, giyecek ve at koşumlarından elde edilmiştir (Yolalıcı, 2008, 472). Ancak Türk tarihine ait ilk yazılı bilgiler Asya Hun İmparatorluğu döneminde yazılan Çin kaynaklarından elde edilmiştir (Ahmetbeyoğlu, 2003, 17-18). Dolayısıyla Türk tarihine ait ilk yazılı kaynakların Türklere ait olmadığı tespit edilmiştir. Türklerin kendi tarihine ait kaleme aldıkları ilk eser ise 542 yılında kurulan ve ilk defa Türk adını kullanan Göktürkler tarafından dikilen Orhun Anıtları'dır. Moğolistan'da bulunan bu anıtlar; Kül Tegin, Bilge Kağan ve Tonyukuk adına dikilmiştir. Anıtlarda yer alan bilgilere baktığımız zaman, töre adı verilen toplumsal bilgilere yer verildiği görülmüştür (Kar, 2016, 306). Böylelikle Türklerin tarih yazıcılığına çok geç bir dönemde başladığını söylemek mümkündür.

751 yılında Talas Irmağı kıyısında Çin-Arap Savaşı'nda Türklerin Araplar'a yardım etmesi sonucunda Türkler, Müslüman olmaya başlamıştır. Bu sürecin ardından Türk tarih yazıcılığı devam etmiştir. Bunların en önemlileri Kaşgarlı Mahmud'un *Divanu Lügati't Türk* adlı eseridir. Yine Moğol istilası sonucunda Türklerin etkileşimde bulunduğu İranlılar'ın kaleme aldığı eserlerde de Türk tarihi hakkında bilgiler bulunduğu görülmüştür (Kaya, 2019, 511-513). Ancak Uygurlar, *kütük baskısı* adı verilen ilk matbaayı kullanmış olsa da basılan kitapların dini içerikli oluşu bu devlet hakkında bilgilerin sınırlı olmasına yol açmıştır. Uygurlar'ın aksine Gazneliler döneminde, Firdevs'in *Şehnâmesi*, Utbî ve Abu'l-Reyhan al-Bîrûnî'nin eserlerinde de bu devlet hakkında bilgileri bulmak mümkündür. Harzemşahlar dönemine gelindiğinde, Muhammed Nasavî, Nişapurî ve Abu'l-Hasan Bayhakî'nin eserleri de ilgili döneme ışık tutmuştur. Selçuklu tarihi için ise Nizâmü'l Mülk'ün *Siyâset-Nâme* adlı eseriyle birlikte anonim Selçuknameler, Urfalı Mathieu ve Süryani Mihael'in eserlerinden söz etmek yerinde olacaktır (Yolalıcı, 2008, 474-476). Bu durumda İslamiyet sonrası Türk tarih yazıcılığının devam ettiği gözlenmiştir.

Türk tarih yazıcılığı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde yazılan eserlerin Türkçe olması bakımından farklı bir ivme kazanmıştır (Tekindağ, 1975, 655-656). Bu durumda Türkçe'nin yeniden önemli bir dil haline geldiği anlaşılmıştır. Bu dönemde yazılan ilk Türkçe tarih eseri, Ahmedî'nin *Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âl-i Osman* adını taşıyan İskendernamesi'dir (Taşbaş, 2011, 214). Ayrıca bu dönemde takvim adı verilen eserlerin de olduğu tespit edilmiştir. Ahmedî'nin eserinin türü olan *takvim*lerden başka kahramanlık konularının işlendiği *menkıbeler* de bu dönemin tarih yazıcılık türleri arasında yer almıştır. Menkıbeler, gerçek olaylara dayandığı için dünya siyasi tarihi açısından önemlidir (Ortaylı, 2000,11; Aydın, 2002, 11:417-418). Bunun yanı sıra Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethetmesiyle birlikte Osmanlı tarih yazıcılığında da bir canlanma görülmüştür. Şükrullah'ın *Behcetü't-Tevârihi*'nin ardından Enverî'nin *Dusturnâme*

ve Tursun Bey'in *Târih-i Ebü'l Feth* adlı eserleri de dönemin önemli eserleri arasındadır. Ayrıca bu dönem tarih yazım şekillerinden biri olan *Şehnameler*'den de bahsetmek mümkündür (Özcan, 2003, 55-58). Böylelikle Osmanlı tarih yazımının geliştiği ve çeşitlendiği gözlemlenmiştir. II. Beyazıt dönemine gelindiğinde, ülkenin kültürel düzeyini arttırmak için padişah tarafından ilim adamları görevlendirilmiştir. Bunlardan biri de Kemal Paşazade'dir (Yurdaydın, 2002, 216). Paşazade, sadece 10 ciltlik Osmanlı tarihi eseri yazarak bir padişahın döneminin anlatıldığı tarih yazıcılığını geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda Safeviler'in Anadolu'ya yönelik politikalarını da engellemek için çeşitli çalışmalar yapmıştır (Taşbaş, 2011, 219; Vurgun, 2021, 36,62). Dolayısıyla ilim adamlarının sadece tarih yazmakla uğraşmadığı tespit edilmiştir.

16. yüzyılın sonlarına kadar devam eden Osmanlı klasik tarih yazımı değişmeye başlamıştır. Çünkü padişah yönetiminde *tek mutlak olma* özelliğini kaybetmiş ve farklı güç odakları ortaya çıkmıştır. Bu durumda *benmerkezci* tarih anlayışı yerini *biz* olan tarih anlayışına bırakmıştır (İnce, 2018, 76-86). Ancak bu durum tarih yazımının devlet elinden çıkması için yeterli olmamıştır. Aksine kuralları belli ve seçilerek gelen *vakanüvis* adlı tarihçilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Vakanüvislerin özellikleri döneme göre değişse de *ilim sahibi olmak, etraflıca düşünerek karar vermek, marifet ve dirayet sahibi olmak* gibi ana şartlarda değişim görülmemiştir (Kütükoğlu 1986, 23:272-273). Böylelikle vakanüvislerin doğru bir biçimde çalışabilmesinin önü açılmıştır. Bundan dolayı son vakanüvis Abdurrahman Şeref Efendi'nin II. Meşrutiyet'e giden süreci hızlı bir biçimde tahlil etmesi mümkün olmuştur (Baş, 2014, 5-17). Fakat bu tarih yazıcılık sisteminde ulusalcı bir bakış açısı görülmemiştir. Bu süreç II. Meşrutiyet'in ilanına kadar devam etmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Akçuraoğlu Yusuf, Zeki Velidi, Sabri Maksudi ve Ağaoğlu Ahmet'in Rus baskısından kaçarak Osmanlı topraklarına sığınmasıyla birlikte tarih yazımında yeni anlayışlar gelişmiştir. Dolayısıyla sadece Osmanlı kaynaklarından Osmanlı padişahlarını anlatmak yerine Batı kaynakları da kullanılarak Hristiyan hükümdarların da anlatıldığı bir süreç başlamıştır (Öz, 2012, 43-44). Bu durumda bilimsel tarih anlayışına yaklaşılmıştır.

Milli Mücadele döneminde savaş ortamı olmasına rağmen tarih çalışmaları da yapıldığı anlaşılmıştır. Çünkü hem Batılılar'ın Türklerin gayrimüslimlere yüzyıllardır hoşgörülü davrandığını ispatlamak hem de Şark meselesine karşı çıkmak için tarih biliminden faydalanılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda *milli tarih* düşüncesi ortaya çıkmıştır (Oral, 2014, 42-49). Oluşturulmaya çalışılan yeni tarih anlayışını Mustafa Kemal de desteklemiştir. Burada hem dış hem de iç sebepler olmak üzere iki temel yönelim vardır. Dış sebep olarak Batılı tarihçilerin Türkleri zekâ yoksunu olarak belirledikleri *sarı ırktan* olduklarını iddia etmeleri, Türklerin medeniyetten uzak bir şekilde yaşadığını düşünmeleri ve Anadolu üzerinde haklarının olduğunu tarihsel kaynaklarla desteklemeye çalışmalarıdır. İç sebep olarak da Türkiye sınırları içinde milli bir şuur oluşturulmak istenmesi ve cumhuriyet öncesi tarih araştırmalarının yetersizliği gösterilmiştir (Gölen, 2002, 163-173). Yeni tarih anlayışı incelendiğinde, hem Batı'nın anlayışına karşı hem de yeni bir ulus oluşturmak için bir sistem yaratılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir.

Türklerde yeni bir ulus inşa etme düşüncesi erken cumhuriyet döneminde oluşmaya başlamıştır. Buradaki amaç, hem Anadolu'nun kadim bir Türk yurdu olduğunu ve Türklerin uygarlığa büyük hizmetler yaptığını Batı'ya ispatlamak hem de yeni bir ulus yaratmaktır (Ateş, 2017, 22-23). İlgili görüşlerden yola çıkılarak tarih bilimi yeniden ele alınmıştır. Bu düşünceyle birlikte tarih konusunun ciddi bir biçimde ele alınmasını isteyen Mustafa Kemal Atatürk, 1928 yılında H. G. Wells'in *Cihan Tarihinin Ana Hatları* adlı kitabının Türkçe'ye çevrilmesini sağlamıştır. Ayrıca Fransız coğrafya kitaplarında Türkler hakkında yer alan ifadeler de Mustafa Kemal Paşa'nın milli kimlik oluşturma politikasında hassas olmasına yol açmıştır. Yaşanan süreçlerin ardından 1930 yılında Türk Ocakları tarafından *Türk Tarihinin Ana Hatları* adında bir kitap yayınlanarak Anadolu'nun Türklerin öz yurdu olduğu bir kez daha vurgulanmıştır (Kabapınar, 1992, 143-145). Böylelikle Batı tezlerine karşı Türk Tarih Tezi için ilk bilimsel eser kaleme alınmıştır.

Türk Ocakları'nın yararlı faaliyetlerine rağmen Türkiye'de yaşanan Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF)'nin kapatılması olayından sonra Türk Ocakları'nın yeterliliği konusu gündeme gelmiştir. Birçok gazetede Türk Ocakları'nın yeterli bir biçimde çalışmadığından bahsedilmeye başlanmıştır. Bunun üzerine 10 Nisan 1931 tarihinde son olağanüstü kurultayını toplayan Türk Ocakları, Cumhuriyet Halk Fırkası'na katılma kararı almıştır (Arıkan-Deniz, 2004 407,412). Alınan kararın ardından sınıfsız bir toplum yaratma düşüncesinde olan Mustafa Kemal Atatürk, yeni bir kurum oluşturmak için çalışmalara başlamıştır (Kazancı, 2021, 39-43). Oluşturulacak yeni kurum için ise *halk için halk adına* düşüncesi benimsenmiştir. Bu düşünceden hareketle 19 Şubat 1932'de *Halkevleri* kurulmuştur (Albayrak, 2023 20-23). *Halkevleri Talimatnamesi* 'ne baktığımız zaman, Türk milletinin üç yüzyıl boyunca her alanda yaşadığı gerilemeyi durdurarak Türk milletini uygarlığın en yüksek mertebesine çıkartmayı amaçladığı görülmüştür. Bildirilen amaç için Halkevleri bünyesinde çeşitli şubeler açılmıştır. Bunlar; dil, tarih edebiyat, güzel sanatlar, temsil, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kütüphane ve yayın, köycülük, müze ve sergi şubeleridir (Halkevleri Talimatnamesi[HT], 1932, 3-6; Otaç, 2019, 233). Halkevleri'nin kuruluş amacı ve açacağı şubeler incelendiğinde, tarih konusunun önemli olduğu görülmüştür. Ancak bu şubelerde yapılacak çalışmaların halka duyurulması için bir yayın organına ihtiyaç vardır. İhtiyacı ilk fark eden Eskişehir Halkevi, ilk ismi *Halkevi* olan ve daha sonra *Porsuk* adını alan bir dergi çıkartmıştır (Erşan, 2010, 20-21). Böylelikle Halkevleri bünyesinde genel bir dergi çıkarma düşüncesi gündeme gelmiştir. İlgili genel dergi Şubat 1933 yılında *Ülkü Halkevleri Mecmuası* adıyla yayın hayatına başlamıştır (Tercüman, 2006, 563). Derginin yayın hayatına başlamasından beş yıl sonra 11 Haziran 1938 tarihinde Dâhiliye Vekili Şükrü Kaya'nın Halkevleri Başkanlığı'na gönderdiği yazıda, Halkevleri yayınlarının *Ülkü*'ye gönderilmesi istenmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA, 490.1.0.0/4.17.17., 11. 06. 1938).

İlgili yazıdan bir sene sonra da *Ülkü* Halkevleri Mecmuası'nda yer alan siyasi içerikli yazıların bu dergiye uygun olmadığı Halkevleri Başkanlığı'na bildirilmiştir (BCA, 490.1.0.0/4.21.12., 15.07.1939). Belgeler incelendiğinde, Halkevi faaliyetlerinin bir çatı altında toplanması ve siyasetten uzak durulması istendiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu derginin bir disiplin altında çıkacağı tespit edilmiştir. Çalışmanın amacı ise Cumhuriyet dönemi tarih araştırmalarının halka duyurulma şeklinin oluşturulmak istenen yeni bir milli kimlik düşüncesinin *Ülkü* dergisi üzerinden incelenmesidir.

1. Türk Tarihi Hakkında Yapılan Çalışmalar ve Türkler Hakkında İlk Bilgiler

Halkevleri'nin kuruluş amaçlarını belirttikten sonra *Ülkü* Dergisi aracılığıyla Türk tarihi hakkında yapılan çalışmaları incelemekte yarar vardır. Türk tarihini bilimsel metotlarla incelemek için 2-11 Temmuz 1932 tarihinde *Birinci Türk Tarih Kongresi* toplanmıştır (Özkul, 2017, 16). Kongrede bir konuşma yapan Akçuraoğlu Yusuf Bey'e göre, Türkler bu zamana kadar tarihlerine sahip çıkamamıştır. Ancak bu durum Mustafa Kemal Paşa sayesinde değişecektir (Akçuraoğlu Yusuf, 1933, 24). Değişimin sinyallerini de Necip Ali Küçüka'nın Halkevleri açılış yıldönümlerinde görmek mümkündür. Küçüka'ya göre, Türk tarihi çok eski çağlara dayanmaktadır (Necip Ali Beyin Nutku", 1933, 108; Necip Ali, 1934, 7-8; Küçüka, 1935, 5). Böylelikle Türk tarihi bir bütün olarak ele alınacaktır. Bununla birlikte Anadolu'nun en kadim kültürleri de araştırılmaya başlanmıştır. Dr. Reşit Galip'in ölümü üzerine bir makale kaleme alan Hüseyin Namık (Orkun) Bey, bu kişinin son dönemde Eti (Hitit) uygarlığı üzerinde çalıştığını iddia etmiştir (Hüseyin Namık, 1934, 90-91). Dolayısıyla bu uygarlığın da Türk tarihi içinde ele alındığı anlaşılmıştır. Aynı şekilde TBMM kütüphane müdürü Nebil'in kaleme aldığı makalede, Otrtaasya'dan Anadolu'ya kadar bütün Türk kavimlerini din yönünden ayırmaksızın incelenmesi gerektiği belirtilmiştir (Nebil, 1933, 218-222). Böylelikle Türk tarihinin canlı bir tarih olduğu ortaya çıkacaktır (Aydoslu Sait, 1933, 18-19).

Türk tarihinin kapsamının anlaşılmasından sonra bu konuda yapılan araştırma teknikleri de incelenmelidir. Öncelikle İstanbul Üniversitesi'nde Antropoloji bölümünde profesörlük

unvanına sahip olan Şevket Aziz, 16 Mayıs 1934 tarihinde verdiği konferans gözden geçirilmedi. Burada Şevket Aziz, Avrupa'nın Asya kültüründen doğduğunu çeşitli Batılı kaynaklar aracılığı ile ispatlamaya çalışmıştır (Şevket Aziz, 1934, 413-418). Böylelikle Türk tarihi için yazısız kaynakların önemi bir kez daha gözler önüne serilmiştir. Yazısız materyal konusunda Anadolu'nun çok zengin olduğunu savunan Abdülhak Şinasi Bey, tarihi ve milli abidelerin korunması gerektiğini ifade etmiştir (Abdülhak Şinasi, 1933, 467-475). Abidelerin korunması için kurulan heyette çalışan Milliner, Anadolu'daki birçok tarihi eserin Avrupa'nın çeşitli müzelerinde sergilendiğine dikkat çekmiştir. Oluşan bu durumun önüne geçebilmek için tarihi eserlerin çalınması ve soğuktan harap olmasının önüne geçilmesi lazımdır. Bunun yanı sıra arkeoloji alanındaki gelişmeler de takip edilmelidir. Ancak genç cumhuriyetin bu kadar bütçesi olmadığını kabul eden Milliner, kurulacak bir cemiyet sayesinde sadece akademisyenlerin değil öğrenci ve öğretmenlerin de bu alanda çalışabilecekleri düşüncesini öne sürmüştür (Milliner, 1933, 298-301). Dolayısıyla milli kimlik yaratma kavramında tarihin sadece yazılı bir materyalden öte bir olgu olabileceği anlaşılmıştır.

Milli kimlik oluşumunda müzelerin önemi anlaşıldıktan sonra müzeciliğin tarihi hakkında *Ülkü Halkevleri Dergisi*'nde bilgi verilmiştir. Enver Behnan Bey'e göre, müze kelimesi Ege Havzası'nda yaşayan Aka Türkleri'nin inandığı dokuz ilaheden biri olan *Kliyi*'nin koruduğu tarihi eserlere *müz* adını vermesinden ileri gelmektedir. Ancak İslamiyet öncesi Türklerde müzecilik anlayışı olmadığı bilinmektedir. Yavuz Sultan Selim döneminde kıymetli eserlerin Topkapı Sarayı'nda toplanmasıyla başlayan süreç, XVII. yüzyıldan sonra toplanan eşyaların halka gösterilmesi ihtiyacıyla Türkler, müzecilik kültürü ile tanışmıştır. Fakat tarihi eser bulma konusunda herhangi bir bilgiye sahip olmayan Türkler, kazıları yabancılara yaptırttığı için birçok değerli eserin Anadolu'dan dışarı çıkmasına engel olamamıştır (Enver Behnan, 1934, 428-431; Abdülhak Şinasi, 1933, 132-137). Müze kelimesi hakkında verilen bilgiler incelendiğinde, böyle bir Türk kavminin Ege havzasında yaşadığına dair bilgiye rastlanılmamıştır.

Türkler için XVII. yüzyılda başlayan müzecilik, Osman Hamdi Bey'in müze müdürü olmasıyla daha da gelişmeye başlamıştır. Bu dönemde Çinili Köşk'te bulunan müze binasının yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. 1888 yılında Topkapı Sarayı'na yakın bir mevkide Yunan tarzında tek katlı bir müze binası inşa edilmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yeni bir düzenleme ile İslami eserler ile İslami olmayan eserler birbirinden ayrılmıştır (Abdülhak Şinasi, 1934, 111-115; Abdülhak Şinasi, 1934, 290-295). Bu durumda müzelerin sınıflandırılması da mümkün olmuştur. Osman Hamdi Bey için müze çok önemli olduğu için vasiyetinde kurduğu müzenin korunmasını istemiştir (Abdülhak Şinasi, 1936, 187-191). Ancak müzeler sadece bir milletin kendi tarihini öğrenmek için değil aynı zamanda bu kurumdan bir maddi gelir elde etmek de mümkündür. Arkeolog Remzi Oğuz Bey'e göre, müzeler gözü yormayacak bir biçimde düzenlenmesi ve bilgili insanlar eşliğinde gezilmesi halinde turizme büyük bir katkısı olacaktır (Remzi Oğuz, 1934, 29-36). Müzeler bu açıdan ele alındığında, yeni bir ulus olma çabası içinde olan Türklerin *turizm* gibi bir kavramla karşılaştığı tespit edilmiştir. Bunun yanında yeni bir döneme giren Türkiye'nin anlayışını vatandaşlara anlatmak için bir *Devrim Müzesi*'nin kurulması gündeme gelmiştir (Nuri Hayrîğ, 1935, 18-24). Devrim Müzesi'nin kurulmasıyla birlikte belgeler kaybolmadığı için milli kimlik bilincine daha çabuk ulaşılabilecektir.

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde bulunan tarihi eserlerin doğru bir tasniflemeye ihtiyacı olduğunu düşünen *Ankara Müze ve Sergi Kolu* bir makale yayınlamıştır. Buna göre; kitabelerin kayıt altına alınması, oyuk veya kabarık yazıların *istampaj yöntemi* ile kâğıt üzerine aktarılması ve büyük abide ve ören yerlerinin fotoğraflanması işlemleri yapılmalıdır (Ankara Müze ve Sergi Kolu, 1935, 13-17). İstenen çalışmaların doğru bir biçimde yapılması için *Türk Tarihi Araştırma Kurumu* kurulmuştur. Bu kurum Türklüğü milli kimlik anlayışıyla ele almayı hedeflemiştir ("Türk Tarihi Araştırma Kurumunun Programı", 1935, 8-12). Bu hedefe ulaşabilmek için 1935 yılında Ankara'da *Dil- Tarih ve Coğrafya Fakültesi* kurulmuştur (Kansu, 1936, 401-402). Açılıştaki konuşma yapan Saffet Arıkan, Türk tarihinin bir bütün olarak ele alınacağını belirtmiştir

("Yeni Fakültemizin Açılışı", Şubat 1936, 403-405). Arıkan'ın konuşmasının ardından fakültede ilk dersini veren Âfet Hanım, tarih için yazısız kaynakların ve diğer bilim dallarının önemli olduğundan bahsetmiştir ("Yeni Fakülte Açıldıktan Sonra Bayan Afetin İlk Tarih Dersi", Şubat 1936, 406-409). Âfet Hanım'ın ilk dersi incelendiğinde ilk defa tarihe yardımcı bilimlerden bahsettiği görülmüştür. Türk tarihinin Türkiye'de gelişmesi için yapılan çalışmaların ardından *Türkoloji*'nin önemi anlaşılmıştır. Türkoloji için Çin, Hint, Arap, Acem ve Rus kaynaklarının yanı sıra Fin, Alman, Macar çalışmalarının da incelenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır (Orkun 1936, 103-109; Orkun 1936, 261-266). Böylelikle Türk tarihi konusunda yabancıların daha bilgili olduğu ve Türkiye'nin de yeni bir ulus yaratma çabası için bu alana önem vermesi gerektiği gözler önüne serilmiştir.

Oluşturulan bu yeni tarih anlayışının ardından ulusal kazı çalışmaları da hız kazanmıştır (Remzi Oğuz, 1935, 97-101; Arık, 1935, 279-287; "Alaca- Höyük Kazımı Hakkında Bayan Afetin Söylevi", 1936, 167-170; "Alacahöyük Kazısı", 1936, 73-76; "Közlü Kule Kazısı", 1936, 167-168). Kazıların ardından yurtdışında yer alan Türkoloji kaynakçaları hakkında *Ülkü Halkevleri Dergisi*'nde yazılar çıkmaya başlamıştır. Burada Bulgarların oluşturmuş oldukları kaynakçaya dikkat çekilmiştir (Acaroğlu, 1941, 137-146). Çünkü kısa süre önce bağımsızlığını kazanan ve Türkoloji konusunda çalışmalar yapan Bulgarların Türklere nazaran daha tecrübeli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca tarih çalışmaları esnasında ahlaklı davranmanın da önemi vurgulanmıştır (Yetkin, 1943, 1). Böylelikle kahramanların dünyasının daha iyi anlaşılacağı düşünülmüştür. Bu nedenle milli şura uygun araştırmalar yapmak konusunda sadece akademik çevrelere değil Halkevleri'ne de büyük görevler düştüğüne dikkat çekilmiştir (Köprülü, 1939, 9-12). Türk tarihinin tam anlamıyla anlaşılabilmesi için bu alanda yapılacak çalışmaların arttırılması gerektiği dile getirilmiştir (Akder, 1946, 7-8). Dolayısıyla hem eğitim hayatında okutulan tarih kitaplarının gözden geçirilmesi hem de yeni enstitüler aracılığı ile tarih incelemelerinin derinleştirilmesi öne çıkan konulardan olmuştur (Kunter, 1946, 8; Ülkütaşır, 1949, 14-16; Orkun, 1947, 17; Başçavuşoğlu, 1947, 12; Koşay, 1947, 4-5). Yapılan çalışmaları inceleyen M. Şakir Ülkütaşır'a göre, Halkevleri özellikle yerel tarih çalışmalarında başarılı olmuştur. Ancak Âfet İnan ise Cumhuriyet tarihine gerekli önemin verilmediğini ifade etmiştir (Ülkütaşır, 1948, 16-17; Ülkütaşır, 1949, 8-9; İnan, 1948, 8-10). Bundan dolayı Türk tarihi çalışmalarında uyulması gereken esaslar anlatılmaya çalışılmıştır.

Türk tarihi hakkında hem kazı hem de bilimsel çalışmalar devam ederken diğer yandan da çalışmaların sonuçları *Ülkü Dergisi*'nde yayınlanmaya başlanmıştır. İlk olarak eski Milli Eğitim Bakanı Dr. Reşit Galip, yazdığı makalede Türk tarihinin eski çağlara dayandığının II. Meşrutiyet zamanında anlaşıldığını belirtmiştir. Ayrıca dil odaklı tarih tezleriyle birlikte Alman ve Fransız tarih tezlerinde de Orta Asya'nın en eski uygarlıklara ev sahipliği yapmasına rağmen Türk ulusuna önem verilmediğini de ifade etmiştir (Reşit Galip, 1933, 164-177). Bu bağlamda, Türk Tarih Tezi'nin önemi ve yeni bir milli kimlik oluşturmada taşıdığı potansiyel rolün bir kez daha ön plana çıktığı söylenebilir. Yapılan araştırmaların ardından *Türk* adının M.Ö 23. yüzyılda Çin kaynaklarında *Tik* olarak anıldığı tespit edilmiştir. Tarihte bilinen ilk Türk İmparatorluğu olan *Hun Devleti* ise aynı kaynaklarda *halk anlamına gelen Kun* adıyla kayıt altına alınmış ve Orta Asya'dan başlayarak geniş bir coğrafyaya yayıldıkları da görülmüştür (Hüseyin Namık, 1933, 26-27; Hüseyin Namık, 1934, 195-199; Hüseyin Namık, 1934, 344-348; Muzaffer, 1934, 249-254). İlgili makaleler göz önünde bulundurulduğunda, milli kimlik bilinci için tarihe önem verilmiştir. Ancak *Ülkü dergisi*, sadece Türklerin tarih yazılarından yararlanarak milli kimlik bilincinin oluşamayacağını fark ederek çeviri yoluyla dönemin yabancı bilim adamlarının makalelerinden de faydalanmaya çalışmıştır. Buna göre, Cenevre Üniversitesi'nde Antropoloji Profesörü olan ve Türk ırkı hakkında çalışmalar yapan E. Pittard, Türklerin Avrupalı olduğunu ortaya koymuştur. Yine bu araştırmaların yayınlanmasından sonra Türklerin anayurdunun Orta Asya olduğu ve Türkçe konuştukları saptanmıştır. Fakat Türkçe'nin ortaya çıkışı ve diğer dillerle olan etkileşimi hakkında çeşitli görüşler olsa da doğruluğu tartışmalıdır (Pittard, 1936, 196-202; Németh, 1940,

299-306; Németh, 1940, 509-518). Böylelikle bu zamana kadar Türk adına yapılan çalışmalar halka duyurularak milli kimlik bilincinin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Türk adı ve ırkı hakkında çalışmaların yanı sıra Anadolu topraklarında yaşamayan Türk toplulukları da *Ülkü Dergisi*'nin konusu olmuştur. Buna göre, Hindistan'ın İngiliz hâkimiyetinden önce 600 sene Türk yönetiminde kaldığı anlaşılmıştır. İlgili süre boyunca Türklerin başta *Tac Mahal* olmak üzere minyatür ve plastik sanatlarda faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir (Aksel, 1935, 380-383). Yine Orta Asya'dan göçen Türkler dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmıştır. Mısır uygarlığına katkıları olan 1930'lu yıllarda Kanarya Adası'nda yaşayan Guvanş ve Tuvarekler, hem İslamiyet öncesi hem de İslamiyet sonrası inanışları savaşçı oluşları noktasından hareketle Türk oldukları anlaşılmıştır (Şapolyo, 1936, 412-415). Rus topraklarında yaşayan bir Türk topluluğu olan Karakalpaklar, Komanlar'a karşı yaptığı başarılı akınlar ve Rus knezleriyle kurdukları iyi ilişkiler sayesinde ordunun ana unsuru olmayı başarmıştır. Ancak Karakalpaklar'ın Rus kültürüne yapmış oldukları katkılar açısından ele alındığında ise doğru bir tespit yapmanın güçlüğü ortaya çıkmıştır (Rasovski, 1937, 248-258). Tespit yapılamaması güçlüğü araştıran P. P. İvanov'a göre, Karakalpaklar hakkında yazılan eserlerin tutarsızlığı önemli sebeplerden biridir (İvanov, 1938, 417-424; İvanov, 1938, 539-544; İvanov, 1938, 29-41). Bu durumda Anadolu sınırları içinde yer almayan Türk tarihi üzerinden milli kimlik bilincinin oluşturulmasının güç olduğu anlaşılmıştır. Fakat bu durum bütün Türk boyları için geçerli değildir. Sofya Serbest Üniversitesi'nde görev yapan S.S. Bobçev, Bulgaristan'ın Rusçuk ile Silistre arasında yaşadığını tespit ettiği Deliorman Türkleri hakkında kapsamlı bir saha çalışması yapmıştır. Buna göre, Deliorman Türkleri'nin Bulgaristan'ın eski halklarından olduğu, Müslüman olmalarına rağmen kızılbaş- Sünni olarak iki mezhebe ayrıldıkları, Kızılbaşların Sünniler'den nefret ettiği, her iki mezhebin de alkol tüketimi konusunda farklı düşündüğü, Kızılbaş ve Sünniler'in fiziksel ve dil olarak herhangi bir farklarının bulunmadığı tespit edilmiştir (Bobçev, 1940, 135-140; Bobçev, 1940, 245-253). Verilen bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, Türk ulusunu tanıtarak yeni bir ulus yaratma düşüncesine Bobçev'in daha yararlı olacağı gözlemlenmiştir.

Ülkü Dergisi, çeşitli Türk boylarına ait genel bilgilerin yanında onların kullandığı eşyalar hakkında da bilgilere yer vererek milli kimlik bilincinin oluşmasına katkıda bulunmaya çalışmıştır. İlk olarak Avrupalıların sahiplendiği kayak sporu ele alınmıştır. Hasan Ortekin'in yaptığı araştırmalara göre, Altay dağlarında yaşayan Şor Türkleri avlanmak için söğüt dallarından yaptıkları *kayakları* kullanmıştır. Ancak kayak kültürünün varlığının başlangıç tarihi bilinmemektedir (Ortekin, 1938, 513-516). İkinci olarak da müzik konusu ele alınmıştır. Türklerin *kobuz* adını verdiği bir çalgının varlığı ortaya çıkarılmıştır. Bu çalgıyı dini ve din dışı törenlerde kullandıkları bu çalgıyı gittikleri her coğrafyaya taşıdıkları anlaşılmıştır. Ayrıca Macarlar, Çekler, Lehler, Litvanyalılar, Afrikalılar, Ruslar, Ukraynalılar, Balkanlar ve Finliler de *kobuzu* kullanmıştır (Caferoğlu, 1936, 203-215; Caferoğlu, 1937, 411-426). Üçüncü olarak ise iltifatın bir simgesi olan kürk hakkında bilgi verilmiştir. *İlbas-ı Hil'at* denilen güzel giysi giydirme geleneğinde kullanılan kürk, Türklerden Avrupa'ya geçmiştir (Ülkütaşır, 1950, 8-9,35). Böylelikle hem Türklerin başka kültürleri etkilediği hem de milli kimlik oluşturmada kültürel özelliklerin önemi anlaşılmıştır.

2. Anadolu ve İslamiyet Öncesi Türk Tarihine Ait Yazıların İncelenmesi

Cumhuriyetin kurulmasından sonra yapılan Türk tarihi çalışmaları incelendiğinde, Anadolu coğrafyasına ayrı bir önem verildiği gözlemlenmiştir. Bu durum eğitim düzeyi hakkında bilgi sahibi olmadığımız Miraç'ın *Ülkü dergisindeki* "Anadolu" adlı yazısından anlaşılmaktadır. Miraç'a göre, Anadolu Türklük sayesinde en parlak devirlerini yaşamıştır (Miraç, 1936, 32-33). Miraç'ın yazısı göz önünde bulundurulduğunda, milli kimlik bilinci oluşturma konusuna uygun olduğu anlaşılmıştır. Oysaki Anadolu eski çağlardan beri çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Bu uygarlıkların başında da Eti uygarlığı gelmektedir (Bittel, 1937, 66-75; Kansu, 1938, 477-479). Eti uygarlığı hakkında araştırma yapan Mehmet Saffet Engin'e göre, ilgili

uygarlık Anadolu'daki ilk Türk imparatorluğudur. Suriye'yi de içine alan büyük bir imparatorluk kuran bu uygarlık, Şupillulima devrinde en parlak seviyededir. İmparatorluk zamanında; Hattuşas, Öyük, Gâvur Kalesi Anıtları ve Boğazköy Harabeleri'nde çeşitli sanat eserleri inşa edilmiştir (Mehmet Saffet, 1934, 164-172; Engin, 1935, 323,328; Engin, 1935, 418-426; Engin, 1935, 355-364; Engin, 1935, 259-266). Ancak bu uygarlığın Türk olduğuna dair kesin kanıtlar ortaya sunulamamış olması yeni bir ulus bilinci oluşturma noktasında faydalı olmadığı anlaşılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda Anadolu'da sadece Eti uygarlığının olmadığı tespit edilmiştir. Dr. Reşit Galip Bey'in önerisi üzerine Sümerler hakkında çalışmalar yapan Hüseyin Namık Bey, bu uygarlığın Fırat nehrinin yukarısında yaşadığını ortaya çıkarmıştır. Türk olduğu iddia edilen Sümerlerin Orta Asya'dan geldiği düşünülmüştür (Hüseyin Namık, 1933, 386-393). Sümerlerin Türklüğüne dair kanıtlar da mevcuttur. Çünkü Sümerler de 12 Hayvanlı Türk takvimini ve Türklere has bazı ölçü birimlerini kullanmıştır (Turgal, 1935, 329-330). Böylelikle hem Sümerlerin Türk olduğu Hititler'e göre daha sağlam temellere oturtulmuş hem de Anadolu tarihinin milli kimlik oluşturma düşüncesindeki önemi bir kez daha vurgulanmıştır. Yine Anadolu'da yaşamış bir topluluk olan Kimerler üzerine araştırma yapan Avni Candar, bunların da Orta Asya'dan geldiğini ortaya çıkarmıştır. Defalarca Anadolu'yu fetheden Kimerler, Anadolu'daki pek çok yer adının da isim babasıdır (Candar, 1935, 427-435). Bu durumda Kimerlerine Anadolu'yu diğer uygarlıklara göre daha da Türkleştirdiği düşünülmüştür. Bunun ilk kanıtı, İstanbul'da Çemberlitaş'ta Orhun harfleriyle yazılmış bir kitabe ve Hristiyan Türklere ait kayıtların bulunmasıdır (Hüseyin Namık, 1934, 276-279; Hasan Fehmi, 1934, 173-182). İkinci kanıt ise Fırat nehrinin doğusunda ve günümüzde Diyarbakır ili sınırları içinde *Kumuk* adı verilen bir Türk topluluğunun yaşadığı ortaya çıkmasıdır. İlgili topluluğun Azerbaycan'da yaşayan Kumuklar ile akraba olduğu da anlaşılmıştır (Şapolyo, 1935, 66-69). Böylelikle Türk varlığının çok eskilere dayandığı ve milli kimlik oluşturma düşüncesinin din ile alakalı olmadığı tespit edilmiştir.

Anadolu'da bulunan Türk boylarının Malazgirt Meydan Muharebesi'nden önce yerleştiğinin ortaya çıkarılmasından sonra Türklerin uygarlık sahasındaki faaliyetlerine de göz atmakta yarar vardır. Bu konuda bir makale yayımlayan Ali Rıza Seyfi'ye göre, Türkler İslamiyet öncesi dönemde kendine has bir medeniyet geliştirmiş ve İslamiyet sonrası dönemde de bu geliştirdiği uygarlığı daha da ileri götürerek İslam medeniyetini de etkilemiştir. Ancak Türklerin yazmış olduğu bilimsel eserlerde Türkçe'yi değil Arapça ve Farsça'yı kullanmalarından dolayı Türkler tarafından yapılan hizmetler başka milletlere mal edilmiştir (Ali Rıza Seyfi,1933, 119-125). Yine Ali Rıza Seyfi Bey bir başka makalesinde, Türklerde spor konusuna değinerek bu alanda da çalışmalar yapılması gerektiğini savunmuştur. İngilizler'in severek oynadığı futbol ve bir binicilik oyunu olan *polonun* bundan iki bin yıl önce Türkler tarafından Çin Sarayı bahçesinde oynandığı çeşitli kanıtlarla ortaya çıkarılmıştır (Ali Rıza Seyfi,1933, 476-480). Dolayısıyla Türklerin uygarlığa hizmetlerinin bilimle sınırlı olmadığı görülmüştür.

Türk tarihi ile ilgili çalışmalar sadece Türk boyları ve adetleriyle sınırlı olmamıştır. Kurulan genç cumhuriyetin eski Türk törelerinden esinlendiği de ispat edilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle Atatürk ilkelerinden biri olan *Halkçılık* kavramını ele alan K. Naci Bey'e göre, bu kavram Türklerde Orta Asya'dan beri varlığını sürdürmüştür. Göçebe bir şekilde yaşayan Türkler, sadece günlük işlerini değil aynı zamanda eli silah tutan her Türk'ün katıldığı *kurultay* adını verdikleri bir meclis yardımıyla önemli kararları da birbirlerine danışarak almıştır. Bu durumu günümüze taşıyan genç cumhuriyet ise hem hâkimiyetin halkta olduğunu kanunlarla belirlemiş hem de meclis oluşturarak önemli kararların alınmasını sağlamıştır (K. Naci, 1933, 191-193). Yapılan karşılaştırma incelendiğinde, genç cumhuriyetin köklerinin eski Türk tarihine uzandığı ispat edilmeye çalışılmıştır.

Anadolu'daki Türk tarihi araştırmaları sadece Türk boylarıyla sınırlandırılmamıştır. Halkevleri bünyesinde yapılan yerel tarih çalışmalarlarıyla çok yönlü bir tarih ortaya çıkarılmıştır. Bu konu hakkında ilk olarak Antalya şehri ele alınmıştır. M.Ö 158 yılında kurulan Antalya, Akdeniz kıyı şeridinin korunması için önemli olduğu anlaşılmıştır. M.Ö 1822-1890 yılları

arasında Antalya şehrinin de bulunduğu Teke Ovası'na Türk kavimlerinden olduğu iddia edilen *Solymesler* yerleşmiştir. Ardından çeşitli kavimlerin istilasına uğrayan bu şehir, 1425 yılında Osmanlı hâkimiyetine girmiştir (Arcak, 1935, 372-379). İlgili makale incelendiğinde, yararlanılan kaynakların milli kimlik bilinci oluşumuna hizmet ettiği söylenebilir. İkinci olarak Antakya bölgesi İslam coğrafyacıları üzerinden işlenmiştir. İslam coğrafyacılarının verdiği bilgiye göre, Antakya Amanos Dağları'nın geçit vermeyen yapısı nedeniyle fethedilmesi zor bir bölgedir. Ancak Kutalmışoğlu Süleyman Şah döneminde fethedilen Antakya, uzun yıllar Türk egemenliğinde kalmıştır (Selen, 1937, 431-433). Makale yazıldığı dönem ile birlikte ele alındığında, Antakya bölgesinin Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yer almamasına rağmen bir Türk toprağı olarak nitelendirilmiştir. Böylelikle Antakya bölgesi, cumhuriyet döneminde oluşturulmak istenen milli kimliğin tarih algısında yer almasına çalışılmıştır. Milli Mücadele'nin idare edildiği ve yeni cumhuriyetin başkenti olan Ankara'nın tarihi araştırıldığında ise Frigler'in ilk yerleşen kavim olduğu ve Evliya Çelebi *Seyahatnamesi*'nde Osmanlı zamanında önemli bir ticaret merkezi haline geldiği görülmüştür (Ardıç, 1939, 423-427; Koşay 1947 10-11, 48; Dalsar, 1947, 9-1016). Ankara hakkında Evliya Çelebi tarafından yanı sıra verilen bilgiler incelendiğinde, cumhuriyet döneminde milli kimlik oluşturma düşüncesine herhangi bir katkı sağlamadığı anlaşılmıştır. Aynı şekilde Konya Halkevi tarafından yayınlanan *Konya Yer Adları* isimindeki eser de Hüseyin Namık Orkun tarafından eleştirilmiştir (Orkun, 1946, 15). Bu durumda cumhuriyet döneminde milli kimlik düşüncesinin tam anlaşılmadığı gözlemlenmiştir. Fakat Kars ilini araştıran F. Kırzioğlu'na göre, Saka Türkleriyle başlayıp Oğuzlar'ın buraya yerleşmesiyle başlayan Türkleşme yer adlarını da etkilemiştir. Günümüzde Allahüekber Dağı olarak isimlendirilen dağ bu dönemde *Ulu Tarı Dağ* olarak anıldığı ortaya çıkarılmıştır (Kırzioğlu, 1948, 14-16; Kırzioğlu, 1949, 16-18). Böylelikle Türk tarihini araştırma noktasında verilen kararın ("Türk Tarihine Önem", 1935, 5-7) önemi bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Anadolu tarihi sadece kavimler üzerinden değil kültür ve ekonomi açısından da incelemeye alınmıştır. Sait Aydoslu'nun yaptığı araştırmalara göre, Avrupa'da Rönesans'ın ekonomi boyutunu oluşturan *merkantilizm* düşüncesi Türk devletlerinin incelenmesi sonucunda meydana çıkmıştır (Aydoslu, 1936, 188-195; Aydoslu, 1936, 268-279; Aydoslu, 1937, 464-471). Ayrıca M. Çağatay Uluçay'ın yaptığı saha araştırmaları sonucunda, Deli Voyvoda ve Hasan Ağa türkülerinin hikâyeleri de *Ülkü dergisinde* yayınlanmıştır (Uluçay, 1946, 16-17; Uluçay, 1947, 31-32). Türkülerin hikâyeleri incelendiğinde, Anadolu'da pek de hoş anılmayan ayanlık sisteminin anlatılmasından dolayı milli kimlik bilincinin yerleşmesine katkıda bulunduğu anlaşılmıştır.

Milli kimlik oluşturma konusunda Anadolu tarihi hakkındaki çalışmaların yanı sıra Türklerin İslamiyet öncesi tarihi de araştırılmıştır. İlk olarak araştırılan kavim Oğuzlar'dır. *Oğuz* kelimesi hakkında birçok rivayetler olmasına rağmen eski Türkçe incelendiğinde, *Ok* kelimesinin topluluk anlamında kullandığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla *Ok+uz* birleşiminin büyük topluluk anlamına geldiği ortaya çıkarılmıştır. Oğuzlar'ın ilk hakani olan Oğuz Han, ikili devlet teşkilatı kurmuştur. Bu devlet sistemi Osmanlıların kuruluşunda da kendini göstermiştir. Böylelikle Türklerin çok eski zamanlardan beri uygulanan bir devlet teşkilatının varlığı kanıtlanmıştır. Teşkilatlı yapısını sürdüren Oğuzlar, Orta Asya'dan Anadolu ve Balkanlar'a kadar geniş bir coğrafyada yaşamıştır. Bundan dolayı Oğuzlar çeşitli devletlerle ilişki kurmayı da başarmıştır. 24 kola ayrılan Oğuzlar'ın en önemli topluluğu ise *Kayı* boyudur. Ardından Alkaevli ve Karaevli toplulukları ile birlikte Bayındır, Çepni, Afşar ve Peçenek gibi topluluklarında Anadolu'da yaşadığı kesinleşmiştir. Çünkü günümüzde bu kollara atfedilen birçok yer ismi bulunmuştur. Oğuzlar'ın tarihi hakkındaki kaynaklara baktığımız zaman *Oğuzname* adlı eser ile birlikte Dede Korkud hikâyelerinin ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle *Oğuzname* adlı eserlerden elde edilen bilgiler ışığında Osmanlıların soyu da Oğuzlar'a dayandırılmıştır. Ayrıca bu iki eser sadece Türk siyasi tarihini değil Türk örf ve adetleri hakkında da bilgi verdiği ispatlanmıştır. Ancak *Oğuzname* adlı eserlerin dağınık halde bulunması bu dönemin araştırılmasını zorlaştırmıştır (Orkun, 1935, 102-110; Orkun, 1935, 288-292; Orkun, 1935, 189-199; Orkun, 1946, 16; Orkun, 1946, 11; Orkun, 1935, 412-420; Orkun, 1935, 267-275). Oğuzlar hakkında

çeşitli zamanlarda verilen bilgiler incelendiğinde, milli kimlik oluşturma bilinci bağlamında iyi çalışılmış ve çıkarımlar yapılmış bir konu olduğu görülmüştür. Bu durumda ilk defa milli kimlik bilinci oluşturma konusunda kapsamlı bir çalışma yapılmıştır. *Ülkü dergisinde* ikinci olarak da Tarduş ve Tölens kavimleri incelenmiştir. Adı geçen topluluklar hakkında bilgi veren Orhun Abideleri'nde yapılan incelemeler sonucunda Tarduş ve Tölens kavimlerinin Türk olduğu anlaşılmıştır (Caferoğlu, 1936, 370-375). Bu durumda Orhun Abideleri'nin güçlü bir kaynak olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak milli kimlik bilinci oluşturma konusunda Orhun Abideleri'nin de araştırılması zorunlu hale gelmiştir.

Orhun harfleri hakkında araştırma yapan A. Caferoğlu, Türklere ait olduğu iddia edilen bu harf sistemi hakkında kesin bilgiye sahip olunmadığını belirtmiştir. M.S. 5. yüzyıl ile 7. yüzyıl arasında Türkler tarafından kullanıldığı tahmin edilen Orhun alfabesi, Türklerin çok geniş coğrafyalara yayılmasından dolayı değişik yerlerde bu alfabeyle yazılmış yeni metinler bulunmuştur. Yeni bulunan bu metinlerden dolayı Orhun alfabesinin kökeni ile ilgili olarak beş teori ortaya atılmıştır. Bunların ilki Türklerin İskandinavlar ile ilişkilerinden dolayı *Run* alfabesinin Orhun alfabesini etkilediği yönündedir. Ancak Orhun alfabesi fonetik bakımdan incelendiğinde, bu durumun mümkün olamayacağı anlaşılmıştır. İkinci teori, Orhun alfabesinin Hititler'den esinlenerek oluşturulduğunu savunmuştur. Bu görüşün de araştırılmaya ihtiyacı vardır. Üçüncü teoride ise Orhun alfabesinin Arami alfabesinden etkilenerek ortaya çıktığı düşüncesidir. Danimarkalı bir dilbilimci ve Türkolog olan Thomsen'in ortaya attığı bu görüş bilim çevreleri tarafından kabul görmüştür. Dördüncü teoride, Orhun alfabesinin Run ve Arami harflerinin karışığı olduğu belirtilmiştir. Ancak bu görüşün ortaya çıkmasında sadece damgalar ele alındığı için bilim çevreleri tarafından önemsenmemiştir. Beşinci teoride de, Thomsen'in ortaya attığı görüş kabul edilerek bu sistemin zaman içinde *millileştirildiği* ifade edilmiştir. Beş görüşü de inceleyen Caferoğlu'na göre, Orhun alfabesi zaman içinde gelişerek Yenisey alfabesine dönüşmüştür (Caferoğlu, 1936, 433-445). A. Caferoğlu'nun çıkarımları incelendiğinde, millileştirme tezini benimseyerek milli kimlik bilinci oluşturma düşüncesine katkı sağlamıştır.

Orhun alfabesiyle yazılan en önemli eser Orhun Abideleri olup, Bilge Kağan, Kül-Tigin, Tonyukuk ve Selengin adıyla anılan mezar taşı topluluğudur. Bilge Kağan, Kül-Tigin ve Tonyukuk adlı taşlarda, Türk siyasi hayatının yanısıra örf ve adetler hakkında da bilgi edinmek mümkündür. Bilge Kağan ve Kül-Tigin adlı mezar taşlarının yazarı ise *Yollıĝ-Tigin* olduğu tespit edilmiştir. İsmindeki *Tigin* takısından yola çıkan araştırmacılar, bu kişinin han sülalesine mensup olduğu konusunda hemfikirdir. Ayrıca yapılan araştırmalarda *Yollıĝ-Tigin*'in hanın erkek çocuklarının eğitiminden de sorumlu olduğu anlaşılmıştır. Bu meziyetlerinden dolayı o dönemin Türkçesi'ne de hâkim olduğu ortaya çıkmıştır. Böylelikle de Orhun Abideleri'nde hem Türk siyasi hayatını hem de Türk örf ve adetlerini başarılı bir biçimde anlatmıştır (Kozmin, 1937, 349-358; Kozmin, 1937, 431-440). Orhun Abideleri hakkında yapılan bu çalışmalar sonucunda, yeni yazıları karşılaştıracak bir alfabe ortaya çıkmıştır (Hüseyin Namık, 1935, 24-31). Yapılan bilimsel çalışmaların yanı sıra hem piyeslerle hem de hikâyelerle İslam öncesi Türk tarihinin önemi anlatılmaya çalışılmıştır (Behçet Kemal, 1933, 14-17; Enver Behnan, 1933, 143-145; Enver Behnan, 1934, 218-221). Yine Abdurrahman Aygün'ün iddiasında ise Kubilay ve Marko Polo görüşmüştür (Aygün, 1935, 111-115). Ancak ortaya atılan bu iddianın herhangi bir bilimsel kanıtı olmadığı anlaşılmıştır. Araştırmalar, yazılan piyes ve hikâyeler incelendiğinde, milli kimlik bilinci oluşturma konusunda İslam öncesi Türk tarihinin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyete kadar olan süreçte Türk halkı din olarak sadece İslam dinini kabul ettiğini zannetmiştir. Oysaki yapılan araştırmalar sonucunda; Şamanizm, Mazdaizm ve Maniheizm dinine mensup olan Türklerin varlığı da kanıtlanmıştır. Farklı kolları olan Şamanizm dininin *Ülkü dergisinde* Altay Şaman dininin incelendiği tespit edilmiştir. Ruhların büyük bir önemi olan bu dinde, iyi ve kötü ruhun varlığı ortaya çıkarılmıştır. Kötü ruh olarak tanımlanan *Erlık*, yaşanan bütün olumsuzlukların sebebidir. *Erlık*'ten korunmak için kurban verilmelidir. *Erlık*'in karşısında ise *Ülgen* adında insanı yaratma yetisine sahip bir iyi ruhun varlığından söz

edilmiştir. İki ruh arasında başlayan savaş, insanların ölümüne sebep olmuştur. Ancak bu durumdan *şaman* adı verilen din görevlileri, ruhları doğuştan saf ve temiz olduğu için etkilenmemiştir. Böylelikle şamanların üstün güçleri olduğu inancı pekişmiştir. Şamanlar da kendilerine verilen bu doğüstü güçleri *manyak* adı verilen giysilerine ve dini törenlerde kullandıkları davula işlemiştir. Kadın ve erkek şamanların herhangi bir kıyafet ya da davul süsü ayrımı olmamasına rağmen birbirlerinin eşyalarını kullanmaları yasaktır. Şamanların ölümü halinde giysi ve davullarının nasıl bir işleme tabi olacağı da katı kurallarla belirlenmiştir (Anohin, 1940, 54-58; Anohin, 1940, 321-323; Anohin, 1940, 395-405; Anohin, 1940, 489-494; Anohin, 1940, 21-26; Anohin, 1940, 221-224; Anohin, 1941, 401-405; Anohin, 1941, 337-343). Verilen bilgiler milli kimlik bilini oluşturma yönünde incelendiğinde, Türklerin güçlü bir inanç sisteminde olduğu ispatlanmaya çalışılmıştır. Türklerde var olan bu inanç sistemi dünyanın yaratılışı ve sonu hakkında da bir takım fikirlerinin oluşmasını sağlamıştır. Buna göre; dünya su ile kaplı olduğu zamanlarda Tanrı bir kuşu suya gönderip su getirmiştir. Getirilen su içindeki toprak parçaları kuş tarafından tekrar suya üflenerek kıtalar oluşmuştur. Oluşan bu kara parçalarını beğenmeyen Tanrı, bir başka kuş yardımı ile yumuşak toprak parçalarını altüst ettirerek dağların ve vadilerin oluşmasını sağlamıştır. Bu arada Şeytan da boş durmayarak oluşan bu yeryüzü şekillerinden bazılarında bataklıklar meydana getirmiştir. Şeytan bu işlemlerle uğraşırken Tanrı da bir erkek insan yaratmıştır. Yaratılan bu erkeğin yalnızlığından istifade eden Şeytan, erkeğin kaburga kemiğinden kadını yaratmıştır. Dünyanın sonu için de Türkler, kıyamet zamanında her şeyin değişeceğine inanmıştır (Buluç, 1941, 509-512). Fakat Türkler sadece Şamanizm'e değil Mazdaizm ve Manihaizm'e de inandığı tespit edilmiştir. Her iki dinle de Çin'de tanışan Türkler, her iki dini de kendi görüş ve düşüncelerine göre algıladıkları ortaya çıkmıştır (Eberhard, 1941, 295-301). Bu düşünce ve algılayış durumu Avrupa'da yaşayan ve Türk oldukları anlaşılan Macarlar'da hâkimiyet düşüncesi üzerinde kendini göstermiştir. Macarlar da meşruiyetin Tanrı'dan geldiğine inanıldığı görülmüştür (Deér, 1941, 495-504). Aynı durum bir başka Türk boyu olan Bulgarlar için de geçerlidir (Hüseyin Namık, 1933, 400-403). Daha sonra da Türkler İslam dinini benimsemiştir (Abdülkadir, 1934, 449-445). Dolayısıyla Türklerin güçlü bir algılama sistemleri olduğu ispatlanmaya çalışılarak milli kimlik bilinci oluşturma düşüncesine katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

Milli kimlik bilinci oluşturulmaya çalışılırken sadece Türk boyları ve inandıkları dinler üzerinden değil kültür öğeleri açısından da araştırmalar yapılmıştır. Bu konu hakkında ele alınan ilk öge, bir binek hayvanı olan *at* olmuştur. İslamiyet öncesi dönemde göçebe bir hayat tarzını benimseyen Türkler için at her alanda gerekli olan bir araçtır. Bu nedenle at bütün Türk boylarında vazgeçilmez olduğunu defalarca göstermiştir (Akkaya, 1944, 10-11). Dolayısıyla Türkler buldukları coğrafyalar gereği çok çeşitli at cinslerini tanımış ve onları yetiştirmiştir. Bununla da sınırlı kalmayan Türkler, yetiştirdikleri atların ticaretini de yapmıştır. Çin'de at sadece yük taşımak için kullanılırken Türkler onu bir binek hayvanı olarak da kullanmayı başarmış ve bunu Çinliler'e de öğretmiştir (Eberhard, 1940, 161-172). Böylelikle Türklerin dünya medeniyetine katkı sunduğu ispatlanarak milli kimlik bilinci oluşturma düşüncesi desteklenmiştir. Ayrıca Türkler, dünya yeme-içme kültürüne de katkıda buldukları ispatlanmıştır. Çin kaynaklarına göre, *kımız* denilen bir içkiyi ve yoğurdun atası sayılan *lo* Türklere aittir¹ Dipnotta verilen tarif incelendiğinde, günümüzdeki yoğurt yapımına benzer bir

¹ Lo yapmak için koyun veya inek sütü birlikte veya ayrı kullanılır. Kaynatılan sütlerin üzerindeki kaymak tabakası alınarak tereyağı yapımında kullanılır. Kaymaksız kalan süte daha önceden var olan lo karıştırılarak mayalandırılır. Yine Türkler göçebe bir hayat yaşadıkları için her zaman taze lo bulmaları imkânsızdır. Bunun için daha önceden hazırlanan lo, kaynatılarak içinde var olduğu düşünülen kaymak tabakası da tamamen yok edilir. Elde edilen ürün yuvarlak bir hale getirilerek güneşte kurutulur. Kurutulan lo çorbalarda taze lo lezzetinde kullanılır. Verilen bilgiler için bkz: W. Eberhard, "Çin'de Kımız ve Yoğurdun Yapılması Mes'esi Hakkında". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/93 (İkinciteşrin 1940): 207-210.

tarif olduğu anlaşılmıştır. Bu durumda milli kimlik oluşturma bilincinin gelişimi için yeni bir olgu gündeme getirilmiştir.

Milli kimlik bilinci oluşturma düşüncesi etrafında yapılan araştırmalarda Türklerin sanat ve edebiyat alanında da kendilerine has bir tarz geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Özellikle İslam öncesi dönemde kuzey Asya'da Türklerin resim sanatıyla uğraştığı tespit edilmiştir (Strzygowski, 1937, 11-25; Orkun, 1946, 7-8). Bu durumda milli kimlik bilincinde olan Türklerin resim sanatına da önem vermesi gerektiği hatırlatılmıştır. Yine bu dönemin önemli edebi eseri olan Dede Korkud hikâyeleri ele alındığında, Türk örf ve adetlerinin yanı sıra çocuklarda kız-erkek ayırımından ziyade çocuklu-çocuksuz ayırımının ön planda tutulduğu görülmüştür (İnan, 1937, 139-140). Böylelikle Türklerin güçlü ve cinsiyetsiz bir gelenek anlayışı olduğu meydana çıkmıştır. Yapılan bu araştırmaların sonucunda Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya geldiklerinde güçlü bir medeniyet getirdikleri anlaşılmıştır (Mehmet Saffet, 1934, 263-267). Ayrıca İslam öncesi Türk tarihi için başvuru eserler de *Ülkü dergisinde* incelenmiştir. Bu eserler incelendiğinde ise Ebülğazi Bahadır Han ve Necip Asım'ın eserleri ön plana çıkmıştır (Ülkütaşır, 1946,4-5; Şapolyo, 1936, 341-342; Orkun, 1936, 343-344). Dolayısıyla milli kimlik bilincini benimsemiş Türkler için kaynak tanıtımı da ihmal edilmemiştir.

3. Sonuç

Tarih sahnesine çıkış zamanı belli olmayan Türklerin tarih yazıcılığı konusuna gerekli önemi vermediği anlaşılmıştır. 542'de Orhun Abideleriyle ortaya çıkan Türk tarih yazıcılığı, sistemli bir hale gelmemiştir. Dolayısıyla bu durum Türkler hakkındaki ilk bilgilere yabancı kaynaklardan ulaşılması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Osmanlı Devleti'nin kurulmasıyla birlikte Türk tarih yazımının bir düzene girdiği görülmüştür. Ancak bu dönemde yazılan tarih eserleri incelendiğinde, sadece padişahların başarılarına odaklandığı ve diğer devletlere gerekli önemin verilmediği tespit edilmiştir. 16. yüzyılın sonlarına doğru değişen Türk tarih yazımında, Batılı kaynaklara dayalı bir yazım şekli benimsenmiştir. Böylelikle Türk tarih yazıcılığının bilimsel bir nitelik kazanmaya başladığı ortaya çıkmıştır.

Milli Mücadele döneminde ise Türk tarih yazıcılığı yeni bir ulus oluşturma bilincine hizmet edeceğini göstermeye başlamıştır. Bu anlayış erken cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. İlgili düşünceye uygun olarak yazılan tarih kitaplarının belli bir kesime hitap edeceği anlaşıldığından milli kimlik bilincini oluşturmak için daha kapsamlı bir çalışma yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bunun için 19 Şubat 1932 tarihinde kurulan Halkevleri'nin açtığı şubelerin ikincisinin tarih olmasının tesadüf olmadığı görülmüştür. Halkevleri'nin resmi yayın organı olan *Ülkü dergisinde* yer alan tarih yazıları incelendiğinde, kazılardan yeni müze kurulmasına, belgelerin tasnifinden arşiv çalışmalarına kadar yapılan tarih çalışmaları ile birlikte Anadolu ve İslamiyet öncesi Türk tarihine ayrı bir özen gösterildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla milli kimlik bilinci oluşturmak için tarih çalışmalarından faydalanılmıştır.

Türk tarihi hakkında yapılan çalışmaların sonuçları *Ülkü dergisinde* yayınlanmaya başlamıştır. Bu yayınlar incelendiğinde, Türklerin dünyanın her yerinde var olmakla kalmayıp kendi kültür öğelerini de oluşturdukları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca Anadolu'da yaşamış eski kavimler üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda, bütün kavimlerin Türk olduğunu ispat edilmeye çalışılmıştır. Yine Anadolu hakkında Halkevleri bünyesinde yapılan yerel tarih çalışmaları da Türklerin kültürel olarak Anadolu'ya katkılarının varlığını göstermiştir.

Milli kimlik bilinci oluşturmak için Halkevleri bünyesinde yapılan bir diğer çalışma ise İslamiyet öncesi Türk tarihini araştırmaktır. Bu çalışmalar esnasında Türklerin çeşitli dinlere inandığı ispatlanarak din konusuna daha geniş bir açıdan bakılması amaçlanmıştır. Özellikle Şamanizm hakkında geniş yazı dizilerine yer veren *Ülkü dergisi*, Türklerindin ve ritüeller konusunda kendisini geliştirdiğini ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Ayrıca din dışı öğelerle birlikte ticaret, at yetiştiriciliği konusunda da çeşitli yayınlara yer veren *Ülkü dergisi*, Türk kültürünü her yönüyle tanıttığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla milli kimlik bilinci oluşturma konusunda din konusunun çok da önemli olmayacağı tespit edilmiştir. Böylelikle *Ülkü dergisindeki* tarih

yazılarını inceleyen çalışmamızın amacı olan yeni bir millî kimlik inşasına Anadolu ve İslamiyet öncesi Türk tarihi konularında yardımcı olmuştur.

Kaynaklar

- Abdülhak Şinasi. "Tarihi ve Millî Âbidelerimiz". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/6 (Haziran 1933): 467-475.
- Abdülhak Şinasi. "Bizde Müzeciliğin Başlangıçları". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/8 (Ağustos 1933): 132-137.
- Abdülhak Şinasi. "Müzelerimiz ve Hamdi Bey". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/14 (Nisan 1934): 111-115.
- Abdülhak Şinasi. "Müzelerimiz ve Hamdi Bey II". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/16 (Haziran 1934): 290-295.
- Abdülhak Şinasi. "Müzelerimiz ve Hamdi Bey III". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/39 (Mayıs 1936): 187-191.
- Abdülkadir. "Şarkî Türkistan". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/18 (Ağustos 1934): 449-455.
- Acaroğlu, Türker. "Türkleri Alâkadar Eden Bulgar Neşriyatından: Bir Bibliyografya Denemesi". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 17/98 (Nisan 1941): 137-146.
- Ahmetbeyoğlu, Ali. "İslam Öncesi Türk Tarihi Kaynakları". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1/2 (2003):17-24.
- Akçuraoğlu Yusuf. "Birinci Türk Tarih Kongresi". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/1 (Şubat 1933): 23-30.
- Akder, Necati. "Tarihî Hakikat ve Mitoz". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 10/114 (16 Haziran 1946): 15.
- Akkaya, Şükrü. "Atın Tarihçesi". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 6/69 (1 Ağustos 1944): 10-11.
- Aksel, Malik. "Hindistan'da Türk Sanatı". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 5/29 (Temmuz 1935): 380-383.
- "Alaca- Höyük Kazımı Hakkında Bayan Afetin Söylevi". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 7/39 (Mayıs 1936): 167-170.
- "Alacahöyük Kazısı". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 8/43 (Eylül 1936): 73.
- Albayrak, Mustafa. "Halkevleri ve Ülkü Dergisi'nin Türk Siyasi, Toplumsal ve Kültürel Yaşamındaki Yeri". *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*, 2023/1 (Ocak 2023):17-36.
- Ali Rıza Seyfi. "Türklerin Medeniyete Hizmetleri". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/2 (Mart 1933): 119-125.
- Ali Rıza Seyfi. "Tarihte Türkler ve Spor". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/6 (Haziran 1933): 476-480.
- Ankara Müze ve Sergi Kolu. "Tarih Belgeleri Nasıl Derlenmelidir". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/31 (Eylül 1935): 13-17.
- Anohin, A. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler: Altay Şaman Cübbesinin Eteğine Konulan Süsler". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/93 (İkinciteşrin 1940): 221-224.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 15/85 (Mart 1940): 54-58.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler: Yerinin ve İnsanın Yaradılışı Hakkında Efsâneler". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 15/88 (Haziran 1940): 321-323.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler: Canlar, Ölülerin Ruhları ve Şamanlar Hakkında". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 15/89 (Temmuz 1940): 395-405.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 15/90 (Ağustos 1940): 489-494.

- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/91 (Eylül 1940): 21-26.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler: Şaman Davulu". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/95 (İkincikânun 1941): 401-405.
- Anohin, A. V. "Altay Şamanlığına Aid Maddeler: Şaman Davulu". çev. Abdülkadir İnan. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 17/100 (Nisan 1941): 337-343.
- Arcak, Sadi. "Antalya Şehri". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 5/29 (Temmuz 1935): 372-379.
- Ardıç, Nureddin. "Ankara Tarihi Üzerine Tetkikler: Frikler Devrinde Ankara". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 12/71 (İkincikânun 1939): 423-427.
- Arık, R. Oğuz. "Göllüdağ Kazımı". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/28 (Haziran 1935): 279-287.
- Arıkan, Mustafa - Deniz, Ahmet. "Türk Ocakları'nın Kapatılışı, Borçları ve Emlâkinin Tasfiyesi". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 15 (2004): 401-432.
- Ateş, Ahmet. "Türkiye Cumhuriyetinde Erken Dönem Tarih Yazımı". *Akademik İzdüşüm Dergisi* 2/3 (2017): 21-34.
- Aydın, Ahmet. "Osmanlılarda Tarih Yazıcılığı". *Türkler*. 11: 417-425. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002.
- Aydoslu Sait. "Ölü ve Diri Tarih". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/1 (Şubat 1933): 18-19.
- Aydoslu, Sait. "Merkantilizm [1]". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/45 (İkinci Teşrin 1936): 188-195.
- Aydoslu, Sait. "Merkantilizm II". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/46 (Birincikânun 1936): 268-279.
- Aydoslu, Sait. "Merkantilizm III". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/48 (Şubat 1937): 464-471.
- Aygün, Abdurrahman. "Kubilay ve Markopolo". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/26 (Nisan 1935): 111-116.
- Baş, Eyüp. "Son Vakanüvis Abdurrahman Şeref Efendi'nin II. Meşrutiyet'i Hazırlayan Sebepleri Tahlili" *İlahiyat Araştırmaları Dergisi* 1 (Haziran 2014): 1-21.
- Başçavuşoğlu, Fahri. "Orta Okul Tarih Kitapları". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/4 (Nisan 1947): 12-13.
- BCA, 490.1. /4.17.17.
- BCA, 490.1. /4.21.12.
- Behçet Kemal. "Ergenekon". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/1 (Şubat 1933): 14-17.
- Bittel, Kurt. "Anadolu Prohistrya'sına Toplu Bir Bakış". çev. Nureddin Ardıç. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 10/55 (Eylül 1937): 66-75.
- Bobçev, S. S. "Deliorman Türkleri Hakkında". çev. Türker Acaroğlu. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/92 (Birinciteşrin 1940): 135-144.
- Bobçev, S. S. "Deliorman Türkleri Hakkında: Tarihî ve Etnolojik Bir Etüd II" çev. Türker Acaroğlu. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/93 (İkinciteşrin 1940): 245-253.
- Buluç, Sâdeddin. "Altay Türklerine Göre Dünyanın Yaradılışı ve Sonu". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 17/102 (Ağustos 1941): 509-512.
- Burke, Peter. *Fransız Tarih Devrimi: Annales Okulu*. çev. Mehmet Küçük. Ankara: Doğubatu Yayınları, Ağustos 2010.
- Caferoğlu, A. "Cihan Edebiyatında: Türk Kobuz'u". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/45 (İkinci Teşrin 1936): 203-215.
- Caferoğlu, A. "Cihan Edebiyatında: Türk Kobuz'u II". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/48 (Şubat 1937): 411-430.
- Caferoğlu, A. "Tarduş ve Tölens Kavimleri Hakkında Yeni Bir Düşünce". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/41 (Temmuz 1936): 370-375.
- Caferoğlu, A. "Yenisey-Orhon Harflerinin Menşei". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/42 (Ağustos 1936): 433-445.
- Canatan, Kadir. "Tarihçi Kimdir?". *Çekmece İzü Sosyal Bilimler Dergisi* 7/14 (2019): 129-139.

- Candar, Avni. "Kimerler". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/24 (Şubat 1935): 427-435.
- Dalsar, Fahri. "400 Yıl Önce Ankara". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/10 (Ekim 1947): 9-10, 16.
- Deér, Josef. "Eski Macar Krallığı'nda Müşrik ve Hristiyan Unsurlar". çev. Cemal Köprülü. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 17/102 (Ağustos 1941): 495-504.
- Eberhard, W. "Mazdaizm ve Maniheizm Hakkında Notlar". çev. İkbâl Berk. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 17/100 (Nisan 1941): 295-301.
- Eberhard, W. "Çin Kaynaklarına Göre Ortaasya'daki At Cinsleri: Beygir Yetiştirme Hakkında Mâlûmat". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/92 (Birinciteşrin 1940): 161-172.
- Eberhard, W. "Çin'de Kıymız ve Yoğurdun Yapılması Mes'elesi Hakkında". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 16/93 (İkinciteşrin 1940): 207-210.
- Engin, Mehmet Saffet. "Anadolu'da En Eski Türk Medeniyeti: Eti İmparatorluğu". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/23 (İkincikânun 1935): 323-328.
- Engin, Mehmet Saffet. "Anadolu'da En Eski Türk Medeniyeti: Eti Abideleri ve San'at Eserleri Araştırmaları Tarihçesi (1)". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/24 (Şubat 1935): 418-422.
- Engin, Mehmet Saffet. "Anadoluda En Eski Türk Medeniyeti: Eti Anıtları (Abideleri) ve Sanat Eserleri". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 5/29 (Temmuz 1935): 355-364.
- Engin, Mehmet Saffet. "Anadolu'da Yeni Bir Eti Hükümdar Mezarı ve Hazinesi Bulundu". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/34 (Birincikânun 1935): 259-266.
- Enver Behnan. "Müzeciliğin Tarihi". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/18 (Ağustos 1934): 428-431.
- Enver Behnan. "Bumin". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/8 (Ağustos 1933): 143-145.
- Enver Behnan. "Hanko ile Alp". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/15 (Mayıs 1934): 218-221.
- Erşan, Mesut. "Eskişehir Halkevi ve "Halkevi" Dergisi". *Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi-CTAD* 6/12 (Güz 2010): 1-29.
- Gölen, Zafer. "Atatürk'ün Tarih Anlayışı". *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 18/52 (2002): 159-185.
- Halkevleri Talimatnamesi*. Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1932.
- Hasan Fehmi. "Anadoluda Gregoriyen ve Ortodoks Türkler". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/21 (İkinci Teşrin 1934): 175-182.
- Hüseyin Namık. "Reşit Galip". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/14 (Nisan 1934): 88-91.
- Hüseyin Namık. "Türk Adının Eskiliğine Dair Vesikalar". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/7 (Temmuz 1933): 26-27.
- Hüseyin Namık. "Türk Adı". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/15 (Mayıs 1934): 195-199.
- Hüseyin Namık. "Türk Adının Eskiliği". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/17 (Temmuz 1934): 344-348.
- Hüseyin Namık. "Sümerlere Dair". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/11 (İkinci Teşrin 1933): 386-393.
- Hüseyin Namık. "Eski Türk Yazısı İle Yazılmış İstanbul'da Bir Kitâbe". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/22 (Birincikânun 1934): 276-279.
- Hüseyin Namık. "Türk Medeniyet Tarihine Ait Bir Keşif". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/25 (Mart 1935): 24-31.
- Hüseyin Namık. "Bulgarların En Eski Tarihine Dair". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/5 (Mayıs 1933): 400-403.
- Iggers, Georg G. *Bilimsel Nesnellikten Postmodernizme: Yirminci Yüzyılda Tarihyazımı*. çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Ocak 2011.
- İnan, Abdülkadir. "Dede Korkud Kitabındaki Bazı Motiflere ve Kelimelere Aid Notlar". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 9/50 (Nisan 1937): 139-140.
- İnan, Âfet. "Başkomutanlık Meydan Muharebesinin Yıldönümünde: İki Teklif". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 2/22 (Ekim 1948): 8-10.

İnce, Yunus. "Osmanlı Tarih Yazımında Seçkincilik Paradigması ve Bu Paradigmanın Çözülmesi". *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 43 (2018): 51-96.

İvanov, P.P. "Karakalpakların Tarihine Dair Materyaller". çev. H. Ortekin. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 11/65 (Temmuz 1938): 417-424.

İvanov, P.P. "Karakalpakların Tarihine Dair Materyaller". çev. H. Ortekin. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 11/66 (Ağustos 1938): 539-544.

İvanov, P.P. "Karakalpakların Tarihine Dair Materyaller". çev. H. Ortekin. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 12/67 (Eylül 1938): 20-44.

Kansu, N. A. "Yeni Fakültemiz". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/36 (Şubat 1936): 401-402.

Kansu, Şevket Aziz. "Anadolu Paleolitikine Dair Bir Not" *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 12/72 (Şubat 1938): 477-479.

Kabapınar, Yücel. "Başlangıcından Günümüze Türk Tarih Tezi ve Lise Kitaplarına Etkisi". *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 1/2 (1992): 143-177.

Kar, Aykut. "İslam Öncesi Türk Tarihi Üzerine Tarih Yazıcılığı". *Kesit Akademi Dergisi*, 2/4 (Haziran 2016): 304-311.

Kaya, Harun. "İslamiyet Sonrası Orta Asya'da Türkçe Tarih Yazıcılığı ve Tevârih-i Güzide-Nusret-Nâme". *Yeni Türkiye* 15/105 (Ocak-Şubat 2019): 510-521.

Kazancı, Nezihe. *1933-1938 Yılları Arasında Kemalist Halkçılık Öğretisi Üzerine Bir İnceleme: Ülkü Halkevleri Dergisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2021.

K. Naci. "Türk Devletinde Halkçılık". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 1/3 (Mart 1933): 191-193.

Kırzioğlu, F. "Türk Tarihinde Kars". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 2/23 (Kasım 1948): 14-16.

Kırzioğlu, F. "Allahüekber Dağları Üzerine". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 3/27 (Mart 1949): 16-17.

Koşay, Hamit Zübeyr. "Türk Halk Müzesi". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/10 (Ekim 1947): 4-5.

Koşay, Hamit Zübeyr. Ankara Bahçelievler Semtinin Eski Tarihi". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/8 (Ağustos 1947): 10-11, 48.

Kozmin, N. N. "Orhun Abideleri Muharriri Atısı Lakaplı Yollığ-Tiğın I". çev. A. Caferoğlu. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 9/53 (Temmuz 1937): 349-358.

Kozmin, N. N. "Orhun Abideleri Muharriri Atısı Lakaplı Yollığ-Tiğın II". çev. A. Caferoğlu. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 9/54 (Ağustos 1937): 431-440.

Köprülü, M. Fuad. "Halkevleri'mizde Tarihi Araştırmalar Nasıl Yapılmalıdır?". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 13/73 (Mart 1939): 9-12.

"Közlü Kule Kazısı". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 8/44 (İlkteşrin 1936): 162.

Kunter, Halim Baki. "Türk Spor Tarihi ve Millî Sporlar Dersi ve Enstitüsü". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 11/124 (16 Kasım 1946): 8.

Küçükca, Necib Ali. "Halkevleri Yıldönümü Nutku". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/25 (Mart 1935): 4-7.

Kütükoğlu, Bekir. "Vekâyinüvis". *İslam Ansiklopedisi*. 23: 270-287. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 1986.

Mehmet Saffet. "Anadolu'da En Eski Türk Medeniyeti: Eti İmparatorluğu". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/21 (İkinci Teşrin 1934): 164-174.

Mehmet Saffet. "Anadolu'da On Eski Türk Medeniyeti ve Cihan Medeniyetlerine Hakimiyeti". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/16 (Haziran 1934): 263-267.

Milliner. "Eski Eserleri Niçin ve Nasıl Korumalıyız?". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/10 (Birinci Teşrin 1933): 298-301.

Miraç. "Anadolu". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/37 (Mart 1936): 32-33.

Muzaffer. "Türk Soy ve Türk Tarihi". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/22 (Birincikânun 1934): 249-254.

- Nebil. "Milli Şuur ve Halkevleri". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 2/9 (Eylül 1933): 216-225.
"Necip Ali Beyin Nutku". *Ülkü Halkevleri Mecmuası* 1/2 (Mart 1933): 104-114.
Necip Ali. "Halkevleri Yıldönümü Nutku". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/13 (Mart 1934): 5-15.
- Németh, Gyula. "Türklüğün Eski Çağı". çev. Şerif Baştav. *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 15/88 (Haziran 1940): 299-306.
Németh, Gyula. "Türklüğün Eski Çağı". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 15/90 (Ağustos 1940): 509-518.
Nuri Hayrîğ. "Devrim Müzesinde Halkevlerinin Ödevi". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/31 (Eylül 1935): 18-24.
Oral, Mustafa. "Türk Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'ün Tarih ve Millet Anlayışı". *Folklor/Edebiyat* 20/79 (2014): 41-54.
Orkun, Hüseyin Namık. "Türkoloji Bilgisinin Tarihçesi". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/38 (Nisan 1936): 103-109.
Orkun, Hüseyin Namık. "Avrupa'da Türkoloji". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 7/40 (Haziran 1936): 261-266.
Orkun, Hüseyin Namık. "Okullarımızda Tarih Öğretimi". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/1 (Ocak 1947): 17.
Orkun, Hüseyin Namık. "Konya Yer Adları". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 10/112 (16 Mayıs 1946): 15.
Orkun, Hüseyin Namık. "Oğuzlara Dair". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/26 (Nisan 1935): 102-110.
Orkun, Hüseyin Namık. "Oğuzların Tarihine Dair". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/28 (Haziran 1935): 288-292.
Orkun, Hüseyin Namık. "Anadoluda Oğuz Boyları". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/27 (Mayıs 1935): 180-199.
Orkun, Hüseyin Namık. "Anadoluda Oğuz Boyları". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 11/124 (16 Kasım 1946): 16-17.
Orkun, Hüseyin Namık. "Ankarada Oğuz Boyları". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 9/108 (16 Mart 1946): 11.
Orkun, Hüseyin Namık. "Oğuz Destanına Dair". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 5/30 (Ağustos 1935): 412-420.
Orkun, Hüseyin Namık. "Bir Oğuz Efsanesi". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/34 (Birincikânun 1935): 267-275.
Orkun, Hüseyin Namık. "Türk Medeniyet Tarihine Ait Bir Eser". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 10/119 (1 Eylül 1946): 7-8.
Orkun, H. Namık. "Necip Asım". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/35 (İkincikânun 1936): 343-344.
Ortaylı, İlber. *Tarih Yazıcılık Üzerine*. Ankara: Cedit Neşriyat, 2011.
Ortaylı, İlber. *Menkıbe: Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu Efsaneler ve Gerçekler*. Ankara: İmge Yayınları, 2000.
Ortekin, Hasan. "Türkler ve Kayak". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 10/60 (Şubat 1938): 513-516.
Otaç, Tuğrul. "Ülkü Mecmuasına Göre Türk Aydınlanması (1933-1936)". *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 64 (Bahar 2019): 229-266.
Öz, Şaban. "Türk Tarih Yazıcılığında Millileşme Çabaları Üzerine". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 20 (2012): 40-66.
Özcan, Abdulkadir. "Fatih Devri Tarih Yazıcılığı ve Literatürü". *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1/14 (2003): 55-62.
Özkul, Y. Emre. *Siyaset-Tarih İlişkisi Bağlamında Atatürk Dönemi Tarih Kongreleri (1932-1937)*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Kasım 2017.
Pittard, E. "Türk Irkı Hakkında". çev. Ş. A. Kansu. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/45 (İkinci Teşrin 1936): 196-202.

- Rasovski. "Eski Rus Tarihinde Karakalpakların Rolü". çev. H. Ortekin. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 10/57 (İkinci Teşrin 1937): 248-258.
- Remzi Oğuz. "Tarih-Arkeoloji-Müzeler-Turizm". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/19 (Eylül 1934): 29-36.
- Remzi Oğuz. "Göllüdağ Hafriyatı". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 5/26 (Nisan 1935): 57-101.
- Reşit Galip. "Türk Tarih İnkılâbı ve Yabancı Tezler". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 2/9 (Eylül 1933): 164-177.
- Selen, H. Sadi. "İslâm Coğrafyacılarına Göre Antakya". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 8/48 (Şubat 1937): 431-433.
- Söylemez, Mehmet Mahfuz. "Tarih Üzerine Notlar". *Milel ve Nihal* 4/3 (2007): 9-17.
- Strzygowski, Yoseph. "Türkler ve Şimali Asya Sanatının Buz Devrindeki Menşei". çev. Cemal Köprülü- Nusret. *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 9/49 (Mart 1937): 11-25.
- Şapolyo, Enver Behnan. "Kanarya Adasında Guvanş Türkleri". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/36 (Şubat 1936): 412-415.
- Şapolyo, Enver Behnan. "Anadoluda Kumuklar Tarihi". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/31 (Eylül 1935): 66-69.
- Şapolyo, Enver Behnan. "Necib Asım". *Ülkü Halkevleri Dergisi*, 6/35 (Mart 1936): 341-342.
- Şevket Aziz. "Türk Tarihi ve Asyanın Biodinamik ve Antrodinamik Kudreti". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 3/18 (Ağustos 1934): 428-431.
- Taşbaş, Erdal. "Klasik Dönem Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserlerine Kısa Bir Bakış". *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi* 1/2 (2011): 213-223.
- Tekindağ, Şehabettin. "Osmanlı Tarih Yazıcılığı". *Belleten* 35/140 (1975): 655-663.
- Tercüman, Çilem. "Ülkü Mecmuası". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 4/7 (2006): 563-580.
- Turgal, Hasan Fehmi. "Somer Ölçüsü". *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, 4/23 (İkincikânun 1935): 329-330.
- "Türk Tarihi Araştırma Kurumunun Programı". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 6/31 (Eylül 1935): 8-12.
- "Türk Tarihine Önem". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 6/31 (Eylül 1935): 5-7.
- Uluçay, Çağatay. "Deli Voyvoda". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 9/106 (16 Şubat 1946): 16-17.
- Uluçay, M. Çağatay. "Hasan Ağa Türküsü". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 1/11 (Kasım 1947): 31-32.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Atalarımızın Toplu Oyun ve Sporları". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 3/30 (Haziran 1949): 14-16.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Tarih Çalışmaları". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 2/16 (Nisan 1948): 16-17.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Cumhuriyet Devrinde Dil ve Tarih Çalışmalarına Genel Bir Bakış". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 3/35 (Kasım 1949): 8-9.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Tarihimizde Kürk". *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, 4/41 (Mayıs 1950): 8-9, 35.
- Ülkütaşır, M. Şakir. "Ebülğazi Bahadır Han". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 10/120 (16 Eylül 1946): 4-5.
- Vurgun, Sultan Paçacı. *Safevilerin Anadolu Faaliyetleri (Şah İsmail'in Ölümüne Kadar)*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, 2021.
- "Yeni Fakültemizin Açılışı". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 6/36 (Şubat 1936): 403-405.
- "Yeni Fakülte Açıldıktan Sonra Bayan Afetin İlk Tarih Dersi". *Ülkü Halkevleri Dergisi* 6/36 (Şubat 1936): 406-409.
- Yetkin, Suut Kemal. "Tarihe Dayanan Ahlâk". *Ülkü Milli Kültür Dergisi*, 3/34 (16 Şubat 1943): 1.
- Yolalıcı, M. Emin. "Türk Tarihinin Kaynaklarına Genel Bir Bakış". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1/3 (İlkbahar 2008): 471-484.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE MİLLİ KİMLİK BİLİNCİ OLUŞTURMA SÜRECİNDE TARİH
ALGISI: ÜLKÜ DERGİSİ'NDEKİ ANADOLU VE İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ
YAZILARININ İNCELENMESİ- MUHİBBE ERDOĞAN

Yurdaydın, Hüseyin Gazi. "Düşünce ve Bilim Tarihi (1300-1600)". *Türkiye Tarihi II. Ed.*
Sina Akşin. 207-271. İstanbul: Cem Yayınları, 2002.